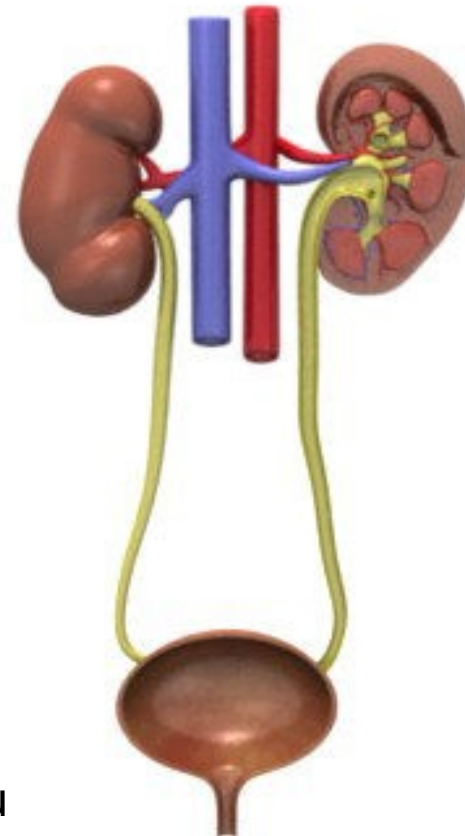

Vylučovací systém

- **Ren (ledvina)**
- **Vývodní cesty**
  - *calyx renalis*
  - *pelvis renalis*
  - *ureter*
  - *vesica urinalis*
  - *urethra*

Funkce: vodní a iontová rovnováha, odstraňování odpadních látek, produkce reninu a erythropoetinu, hydroxylace vitamínu D, glukoneogeneze

Ledvina (*ren, nephros*)

Cortex:

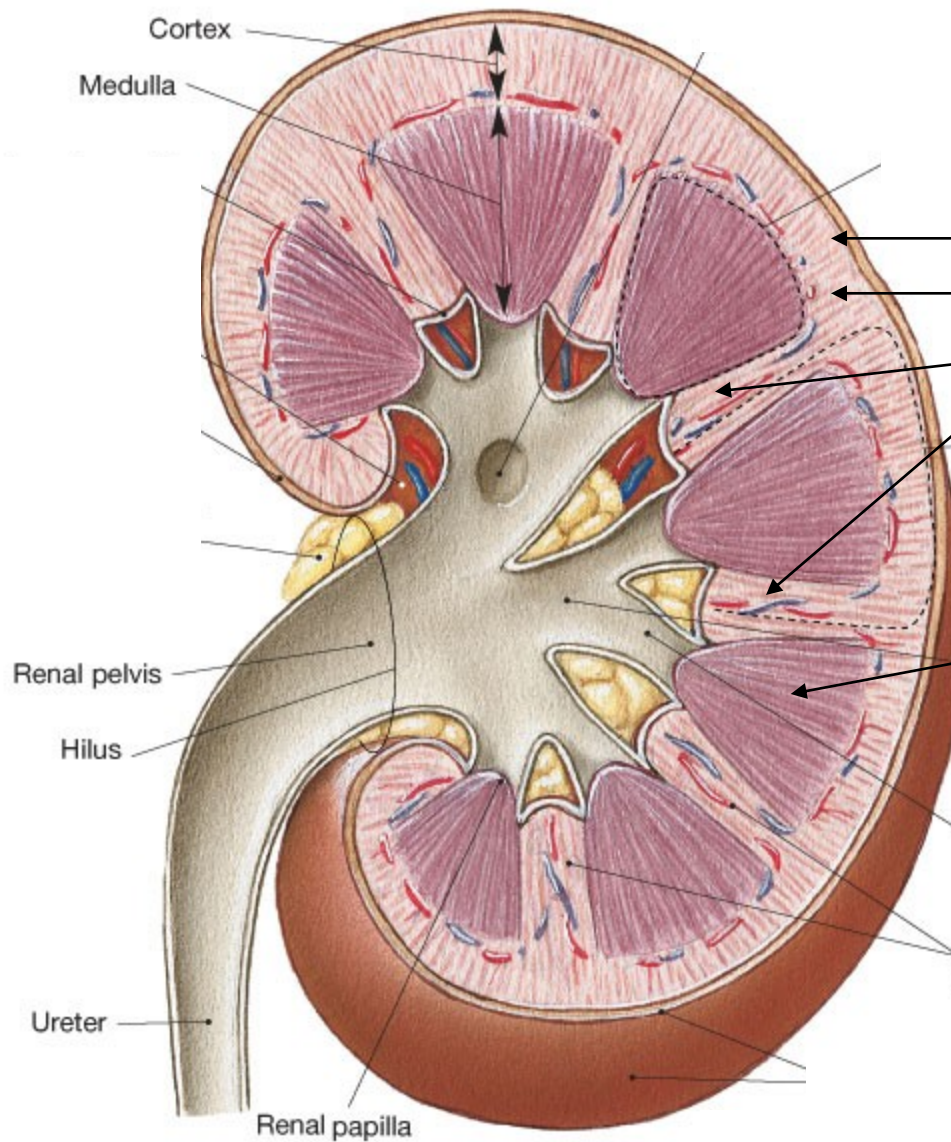
- *cortex corticis*
- *pars radiata corticis*
- *columnae renales (Bertini)*

Medulla:

- *pyramides renales (10 – 18)*
- *papillae renales*
- *foramina papillaria na area cribrosa*

Obal

- *Capsula fibrosa*
- *Capsula adiposa*

Ren (HE)

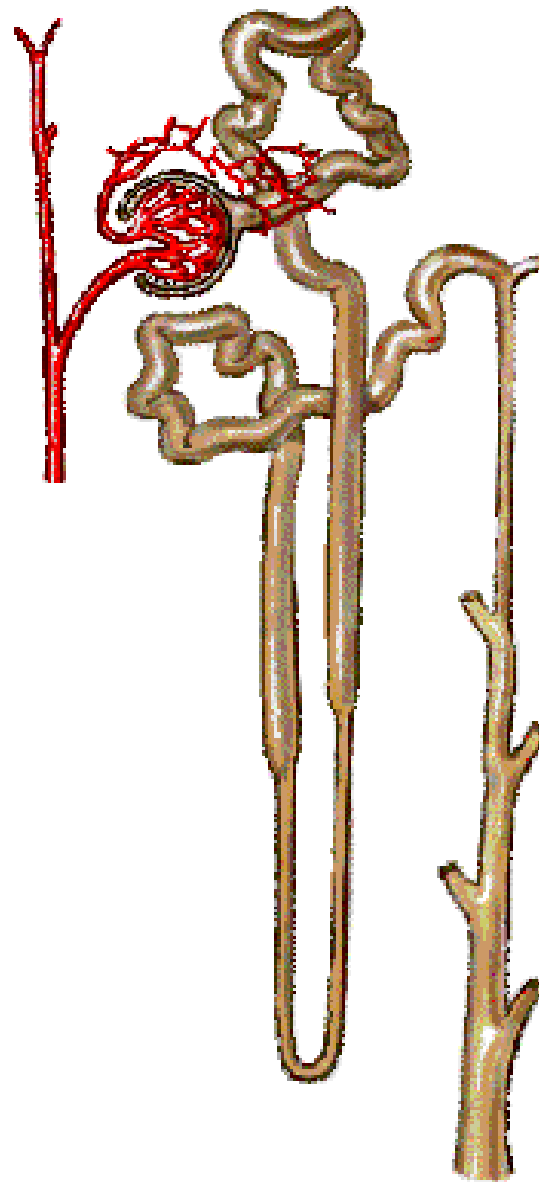

kůra

dřeň

NEFRON

Ledvinné tělísko
corpusculum renis
(Malpighi)

Glomerulus

Capsula glomeruli
(Bowman)

Ledvinný kanálek
tubulus renis

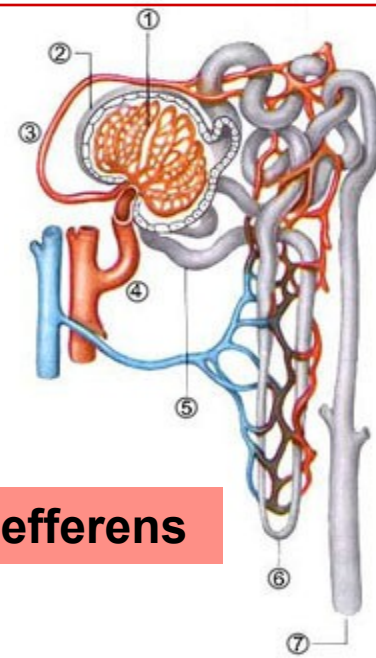
Tubulus proximalis

Ansa nephroni (Henle)

Tubulus distalis

Corpusculum renis (Ø 200 µm)

- Bowmanovo pouzdro
- Glomerulus

Cévní pól

arteriola afferens + efferens

glomerulus

viscerální list (podocyty)

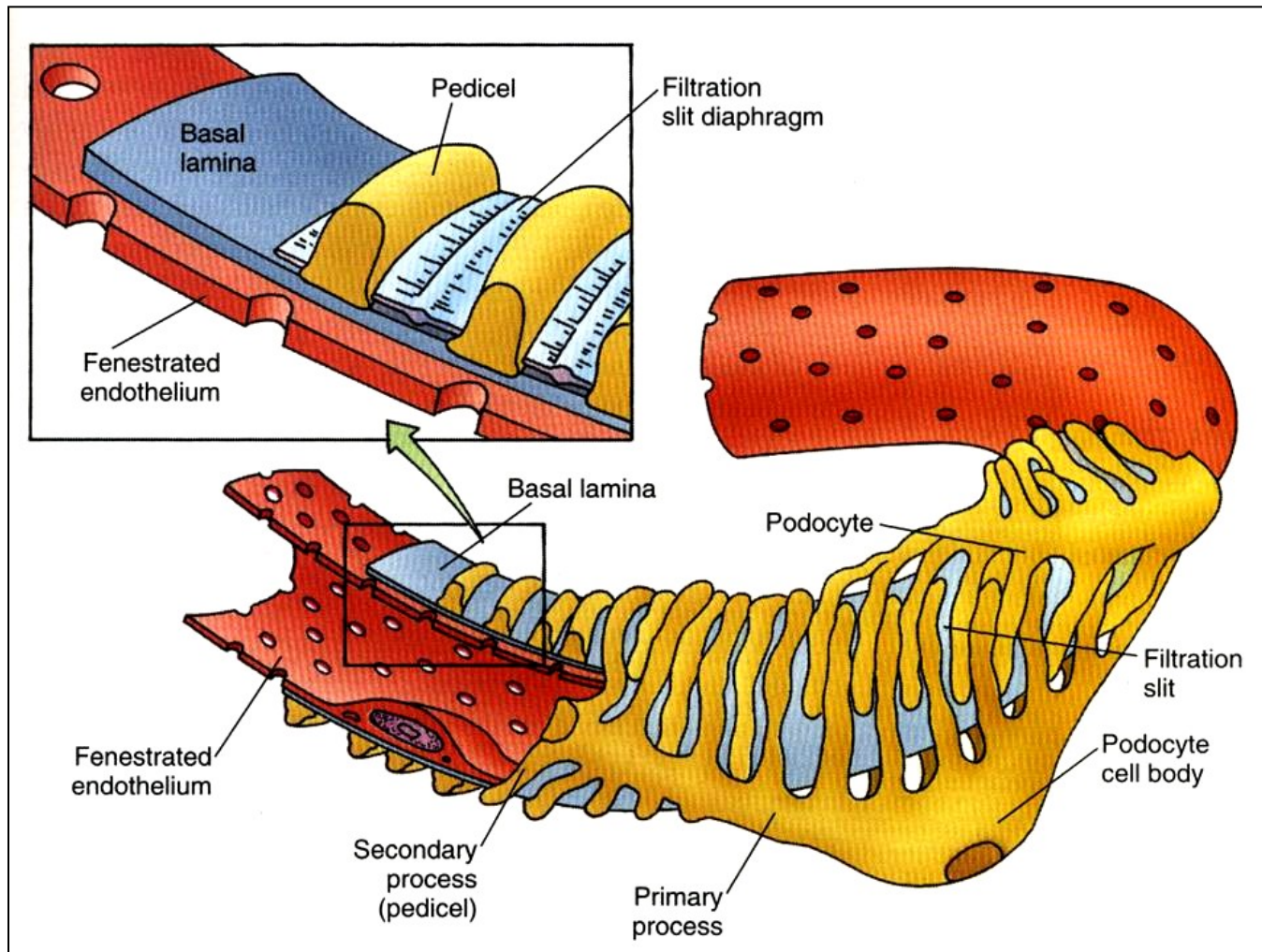
močový prostor

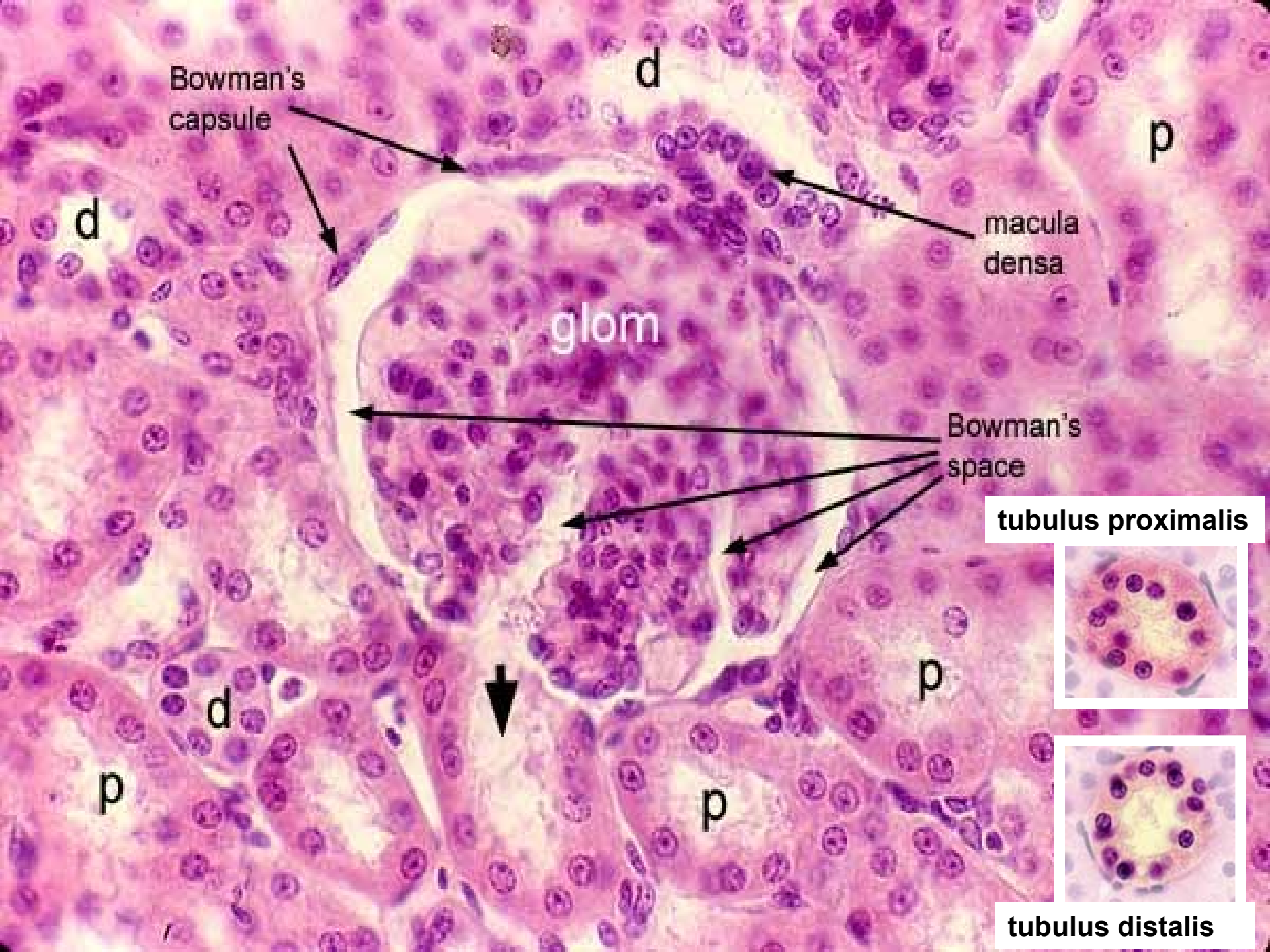
parietální list

močový pól

Filtrační membrána

- endotelové buňky – fenestrace (póry)
- splynulé laminae basales endotelu a podocytů
- podocyty – diafragma přepažující štěrbinu mezi pedikly

Bowman's capsule

d

p

d

macula densa

glom

Bowman's space

tubulus proximalis

p

d

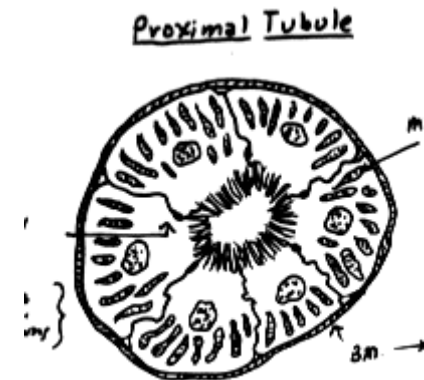
p

p

tubulus distalis

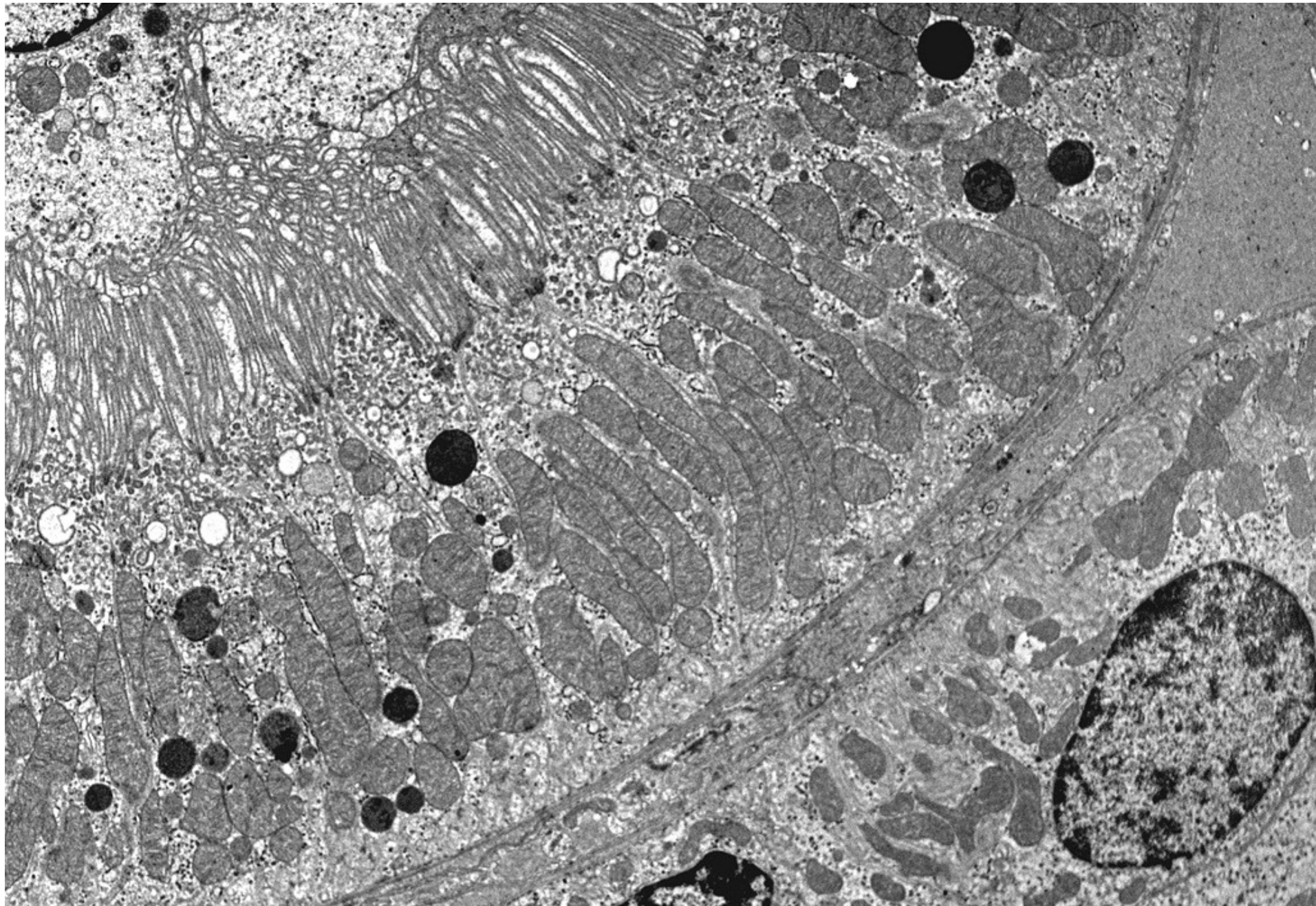
Proximální tubulus

- pars convoluta
pars recta
- Jednovrstevný kubický epitel
- Kartáčový lem (mikrovlčky)
- Bazální labyrint
- Nezřetelné ohraničení buněk
- AMK, Glu, ionty, voda

Ren – proximální tubulus (ELM): kartáčový lem, bazální labyrint

Henleova klička

- Krátka u kortikálních nefronů
- Dlouhá u juxtamedulárních nefronů (v pars radiata corticis),
- Úzký segment
jednovstevní plochý epitel, jádra prominují do lumen
- Široký segment
jednovstevní kubický epitel
- Na^+ , Cl^- , H_2O

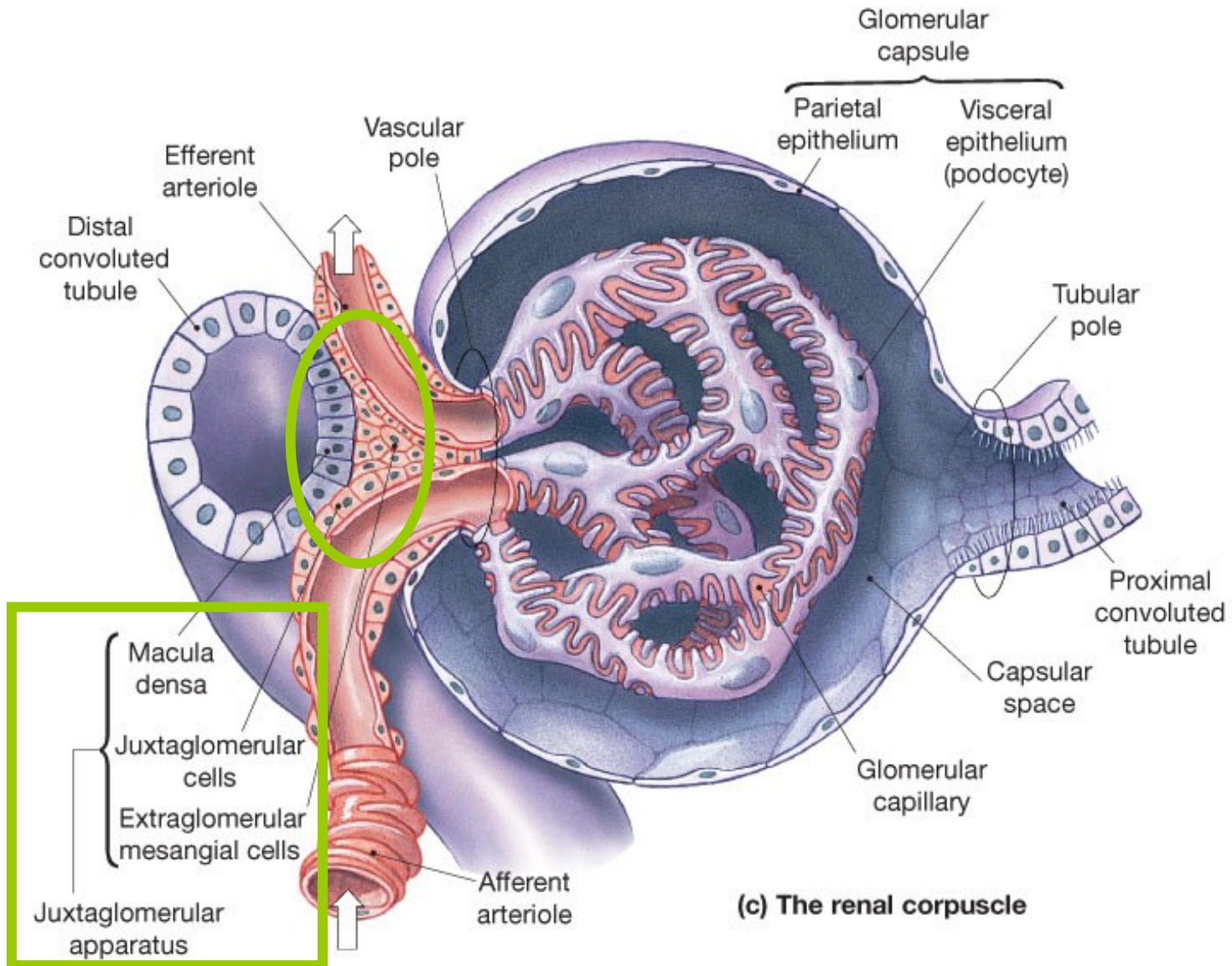
Ren - pulpa

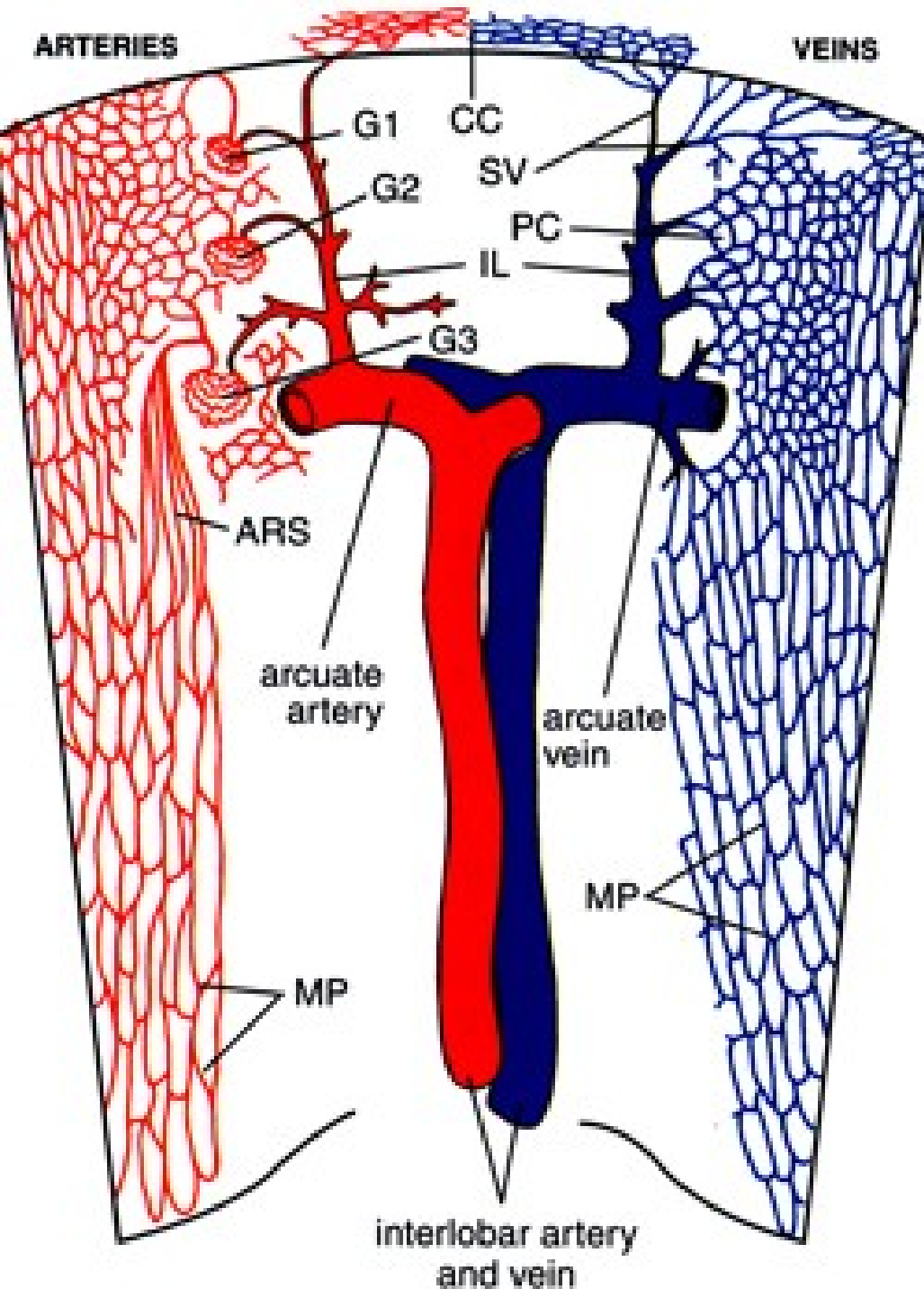
Distální tubulus

- Pars recta
- Pars convoluta
- Jednovrstevní kubický epitel

- Menší průměr než PT
- Širší lumen než PT
- Světlejší buňky než PT
- Jádra pravidelně uspořádaná
- Zřetelné mezibuněčné hranice
- Bazální labyrint
- Macula densa

Juxtaglomerulární aparát (produkce reninu)

(c) The renal corpuscle

Krevní oběh v ledvině:

a. renalis

aa. segmentales

aa. interlobares

aa. arcuatae

aa. interlobulares

aferentní arteriola

* glomerulus

eferentní arteriola

* peritubulární kapilární

síť + vasa recta

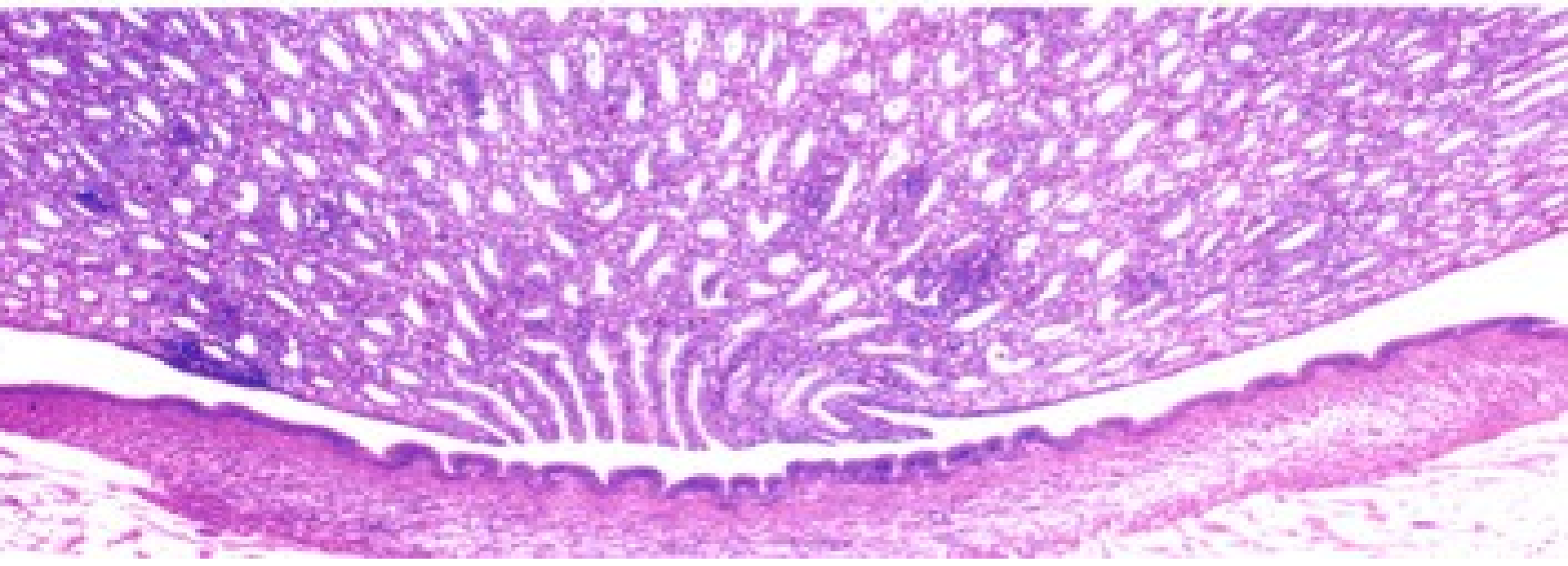
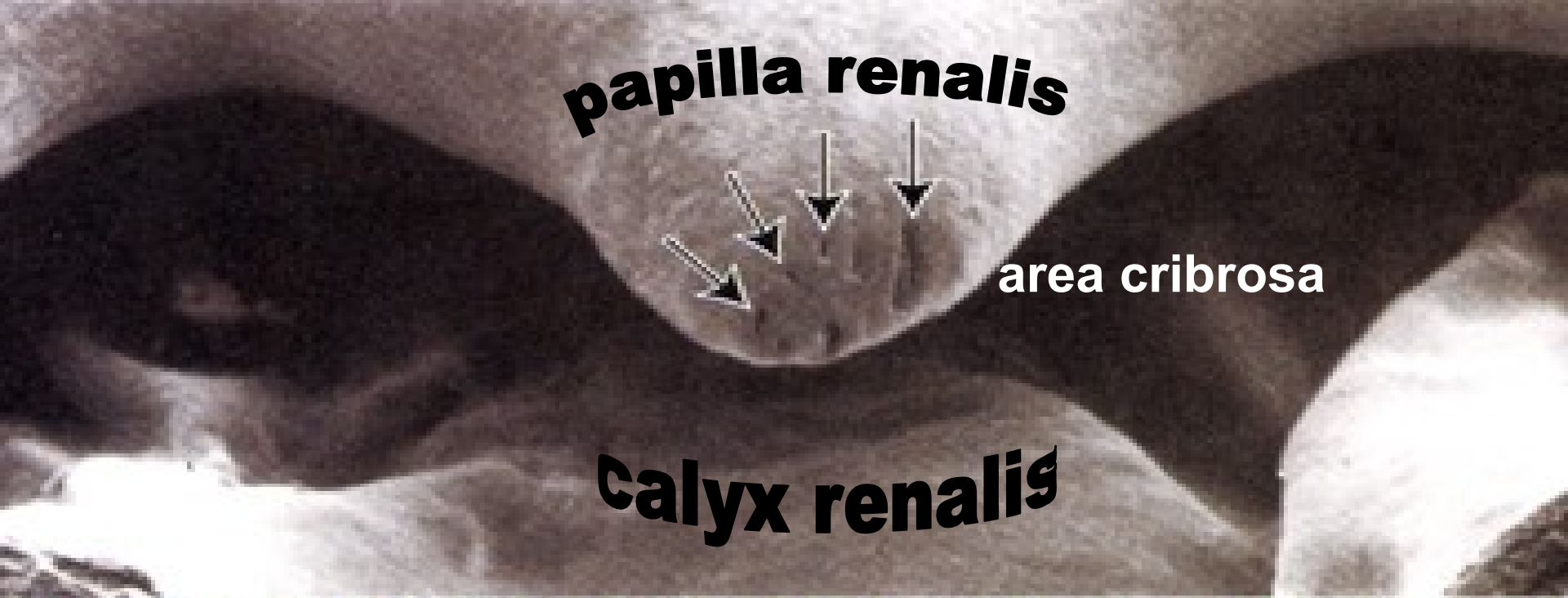
vv. interlobulares

vv. arcuatae

vv. interlobares

vv. renales

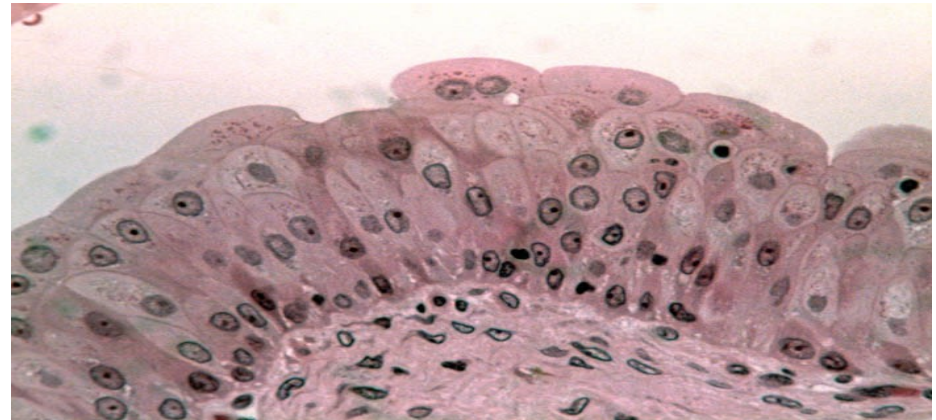
(* portální oběh)

Vývodní močové cesty

- **intrarenální:**

tubuli colligentes
ductus colligentes
ductus papillares
calyces minores
calyces majores
pelvis renalis

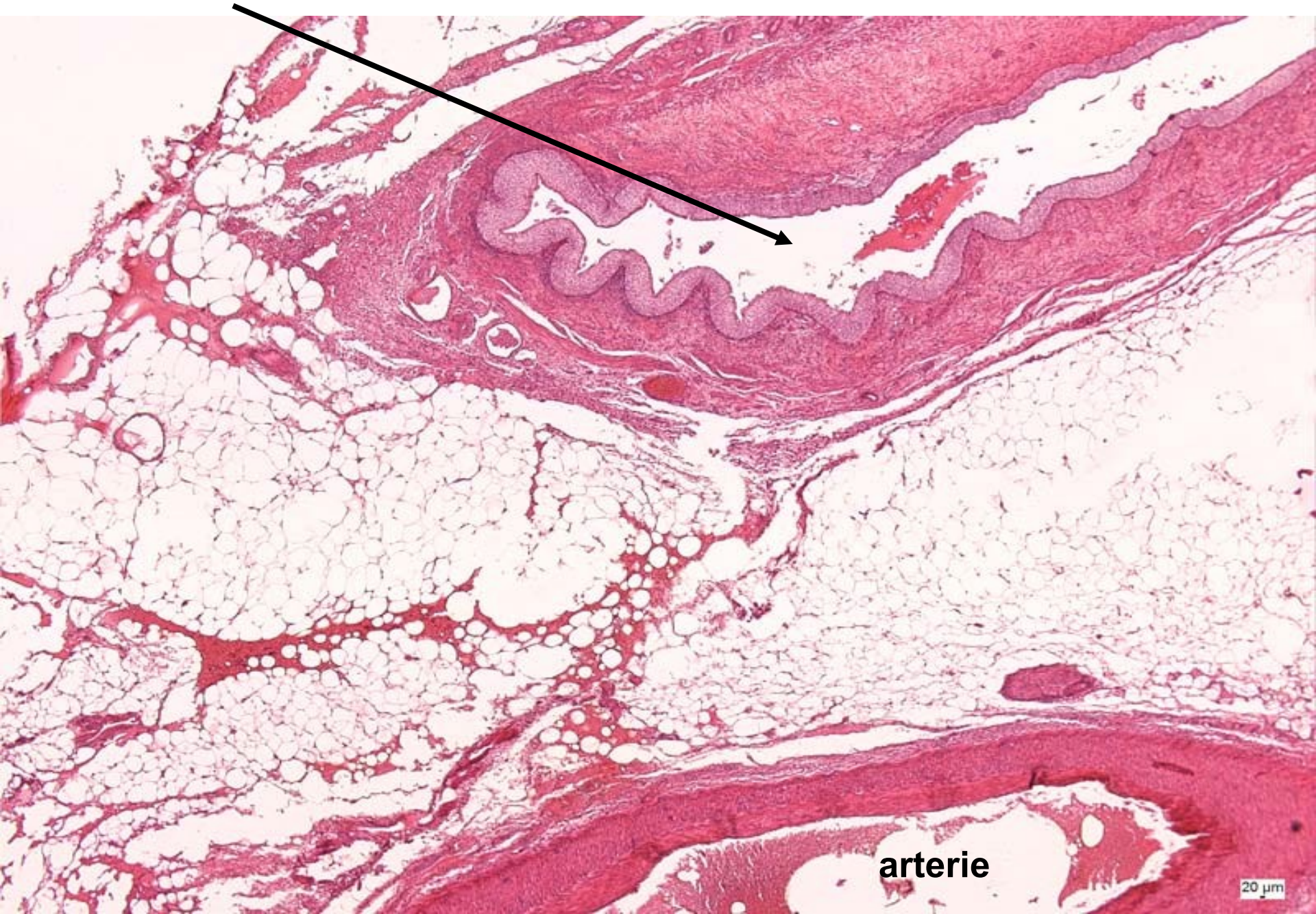
- **extrarenální:**

ureter
vesica urinalis
urethra (feminina, masculina)

- **sliznice:** epitel, lamina propria mucosae
- **tunica muscularis:** hladká svalová tkáň uspořádaná do 2 nebo 3 vrstev
- **adventicie**

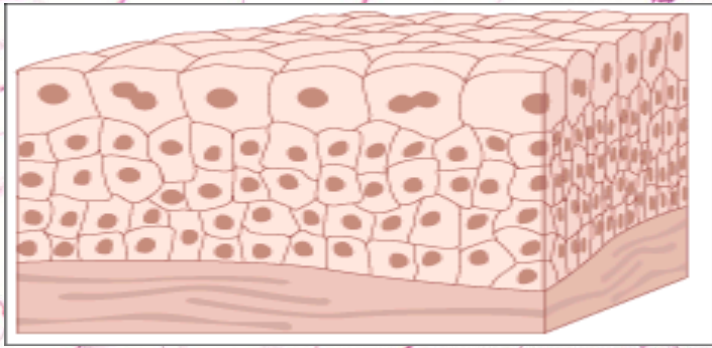
Calyx renalis (HE)

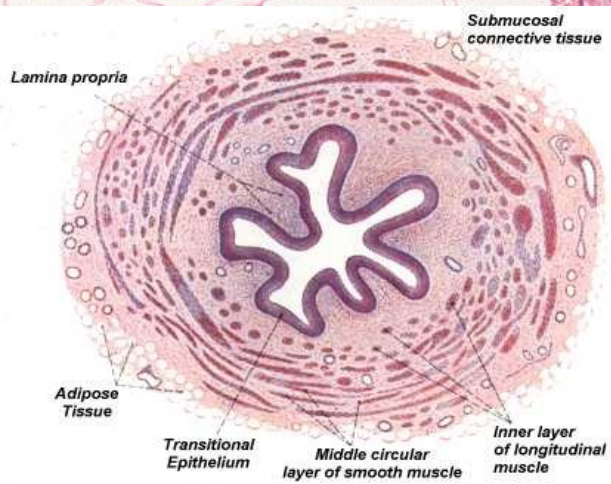
arterie

20 µm

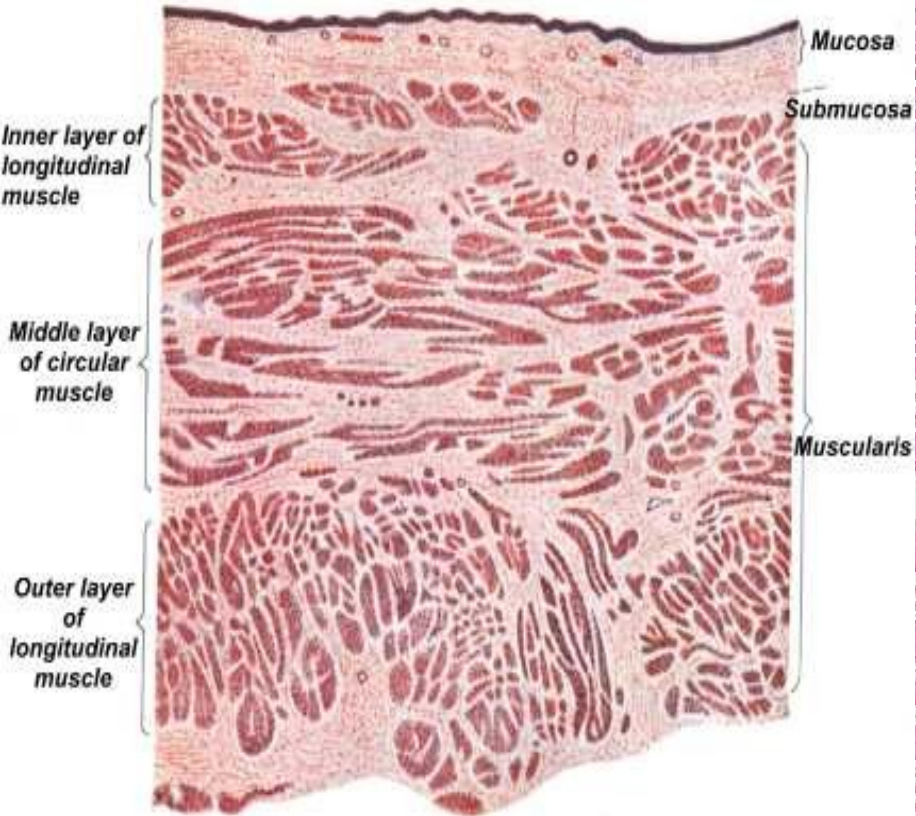
Ureter

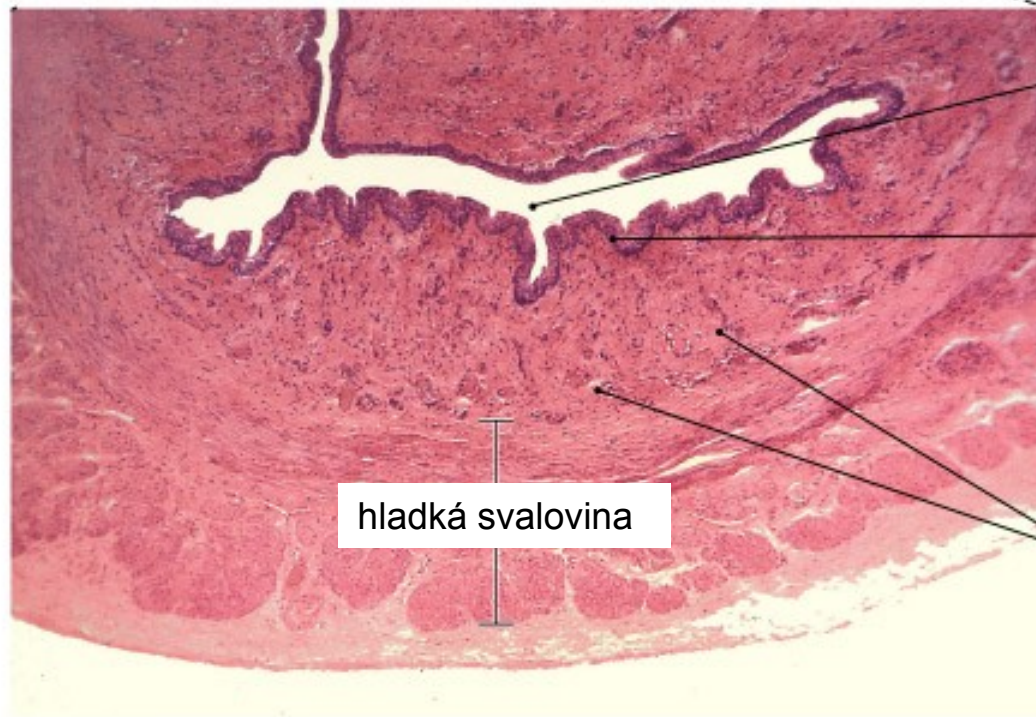
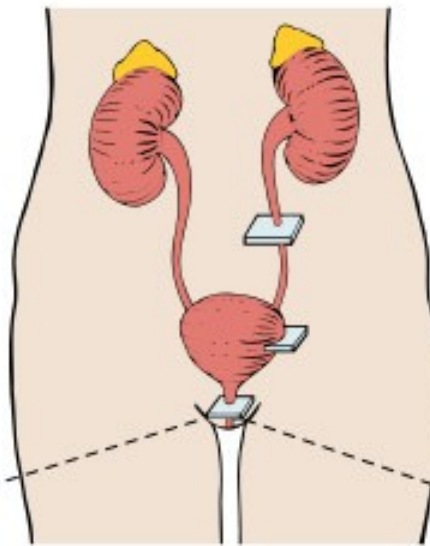
Přechodný epitel = urotel

Vesica urinialis = močový měchýř

Urethra feminina
= močová trubice

Lumen of urethra

Vrstevnatý
dlaždicový
epitel

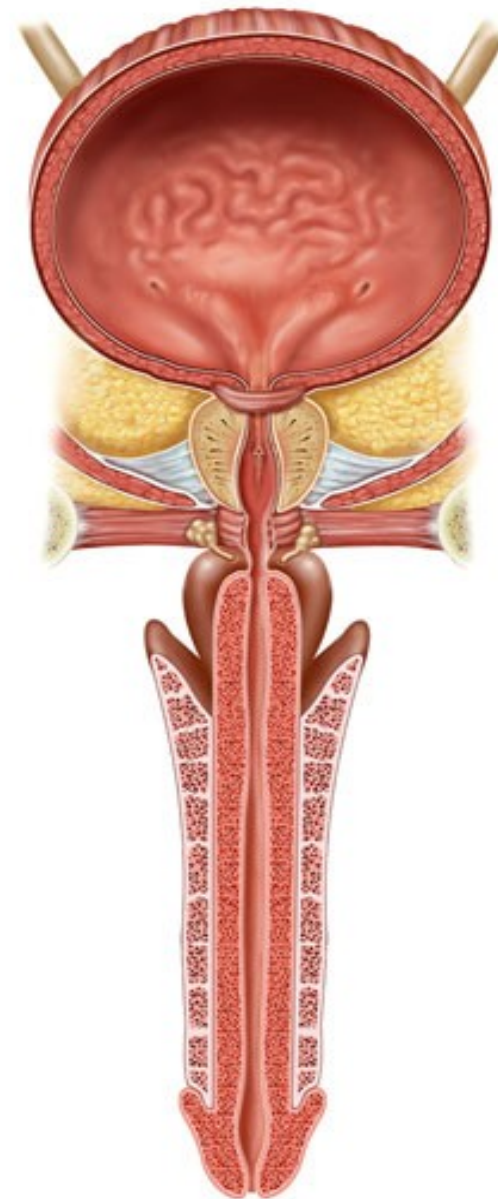
Lamina
propria s
mucinózními
žlázkami

hladká svalovina

(c) Female urethra (LM × 61)

Urethra masculina

- Pars intramuralis et prostatica
  - přechodný epitelod colliculus seminalis:
  - víceřadý cylindrický ep.
- Pars diaphragmatica
  - vrstevnatý cylindrický ep.
  - Tunica musc: *m. sphincter urethrae ext.*
- Pars spongiosa
  - vrstevnatý cylindrický ep.ve fossa navicularis:
  - vrstevnatý dlaždicový ep.

(a) Male

Endokrinní systém

Obecná stavba

(s výjimkou gl. thyreoidea*)

- rozvětvené anastomozující **trámce** žlázových buněk
- hustá síť krevních **kapilár**, které opřádají trámce
- kapiláry typu **fenestrovaného** nebo **sinusoidy**

* gl. thyreoidea je žláza folikulárního typu, ostatní endokrinní žlázy jsou trámčitého typu

Endokrinní systém

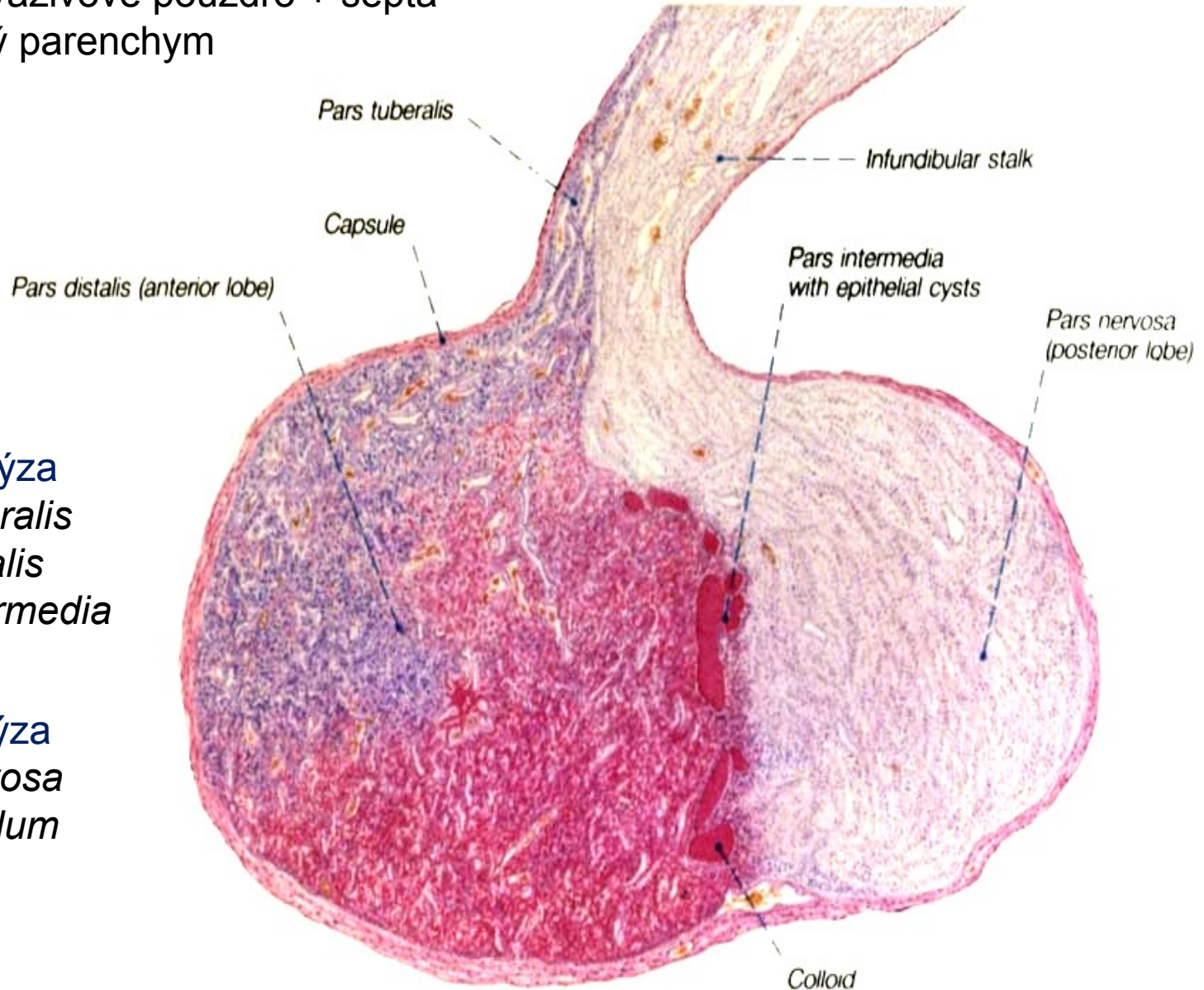
- samostatné žlázy
- součásti jiných žláz či orgánů
- endoepitelové endokrinní buňky

Hormony

- **steroidy** – pohlavní hormony, kortikoidy (intracytoplazmatické nebo jaderné receptory)
- **proteiny a polypeptidy** – inzulín, hormony adenohipofýzy, parathormon, ... (receptory na buněčné membráně)
- **aminokyseliny** a jejich deriváty - adrenalin, noradrenalin, tyroxin

Hypofýza (glandula pituitaria)

- Tenké vazivové pouzdro + septa
- Žlázový parenchym

Adenohypofýza

- *pars tuberalis*
- *pars distalis*
- *Pars intermedia*

Neurohypofýza

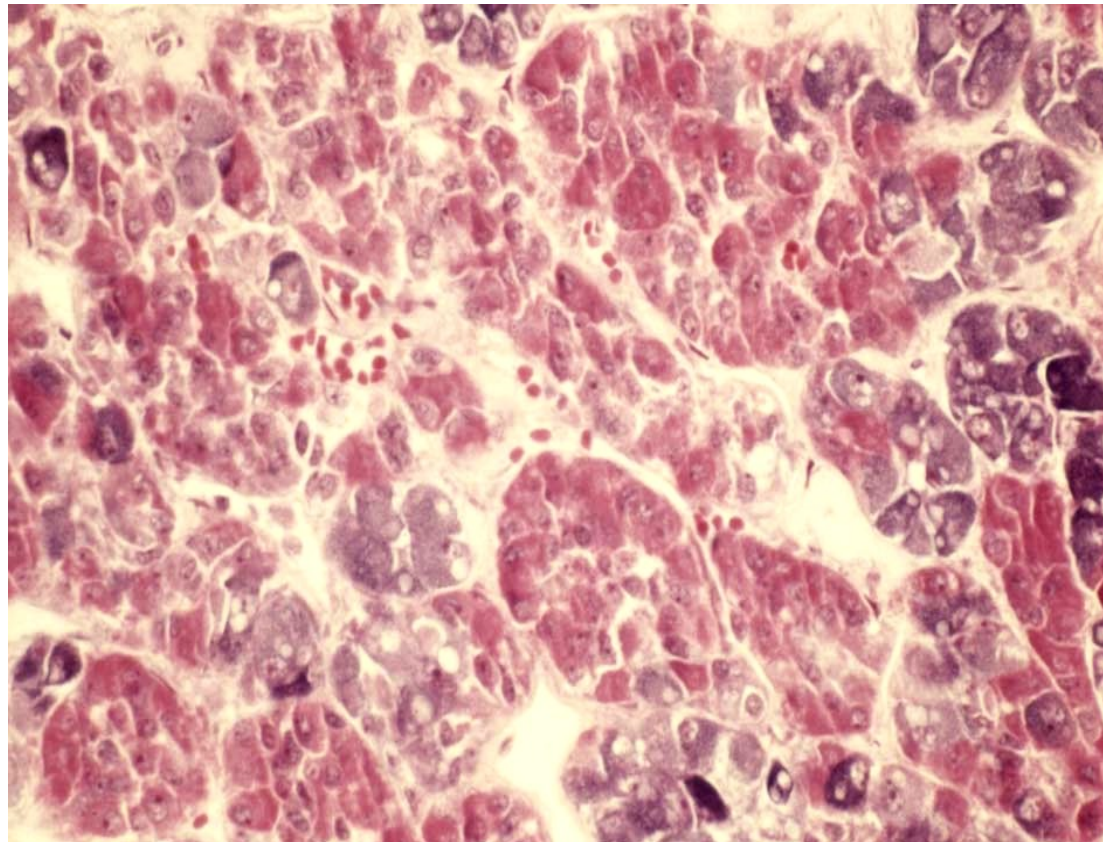
- *pars nervosa*
- *infundibulum*

Buňky adenohypofýzy

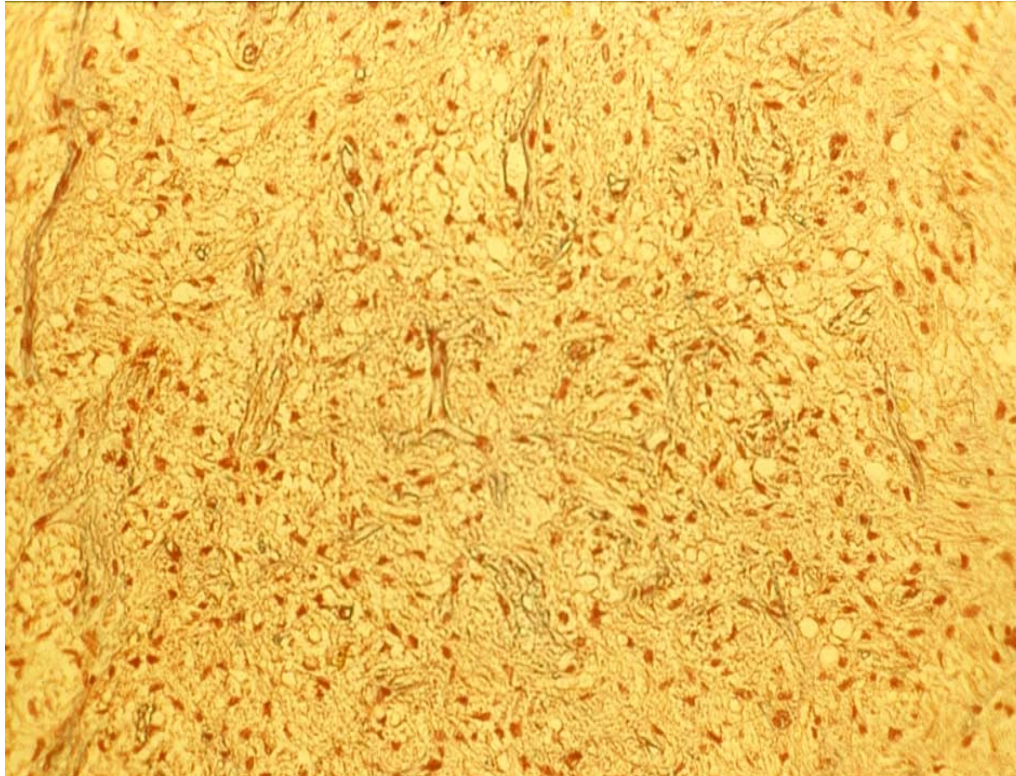
podle barvitelnosti (podle hormonů)

- Chromofobní
- Chromofilní:
  - **Acidofilní** - somatotropní, mammotropní
  - **Bazofilní** - gonadotropní, thyreotropní, adrenokortikotropní

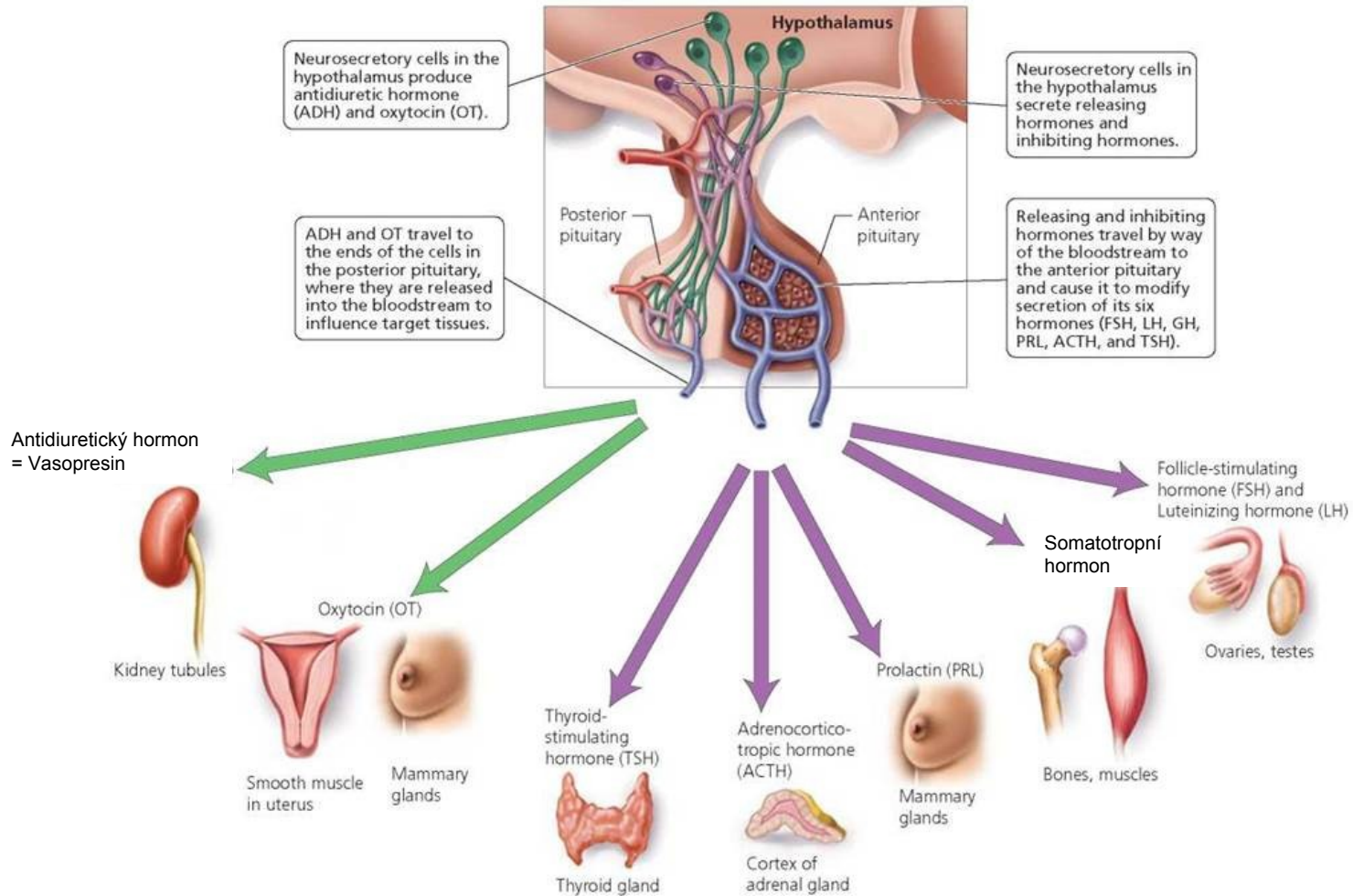

neurohypofýza

- **Pituicyty** (specifická neuroglie)
- **nemyelinizovaná nervová vlákna** (axony neurosekrečních neuronů uložených v nucleus supraopticus a paraventricularis hypothalamu), **Herringova tělíska**
- **fenestrované kapiláry**
- **hormony** - **antidiuretický a oxytocin** jsou zde pouze **uvolňovány** do krve

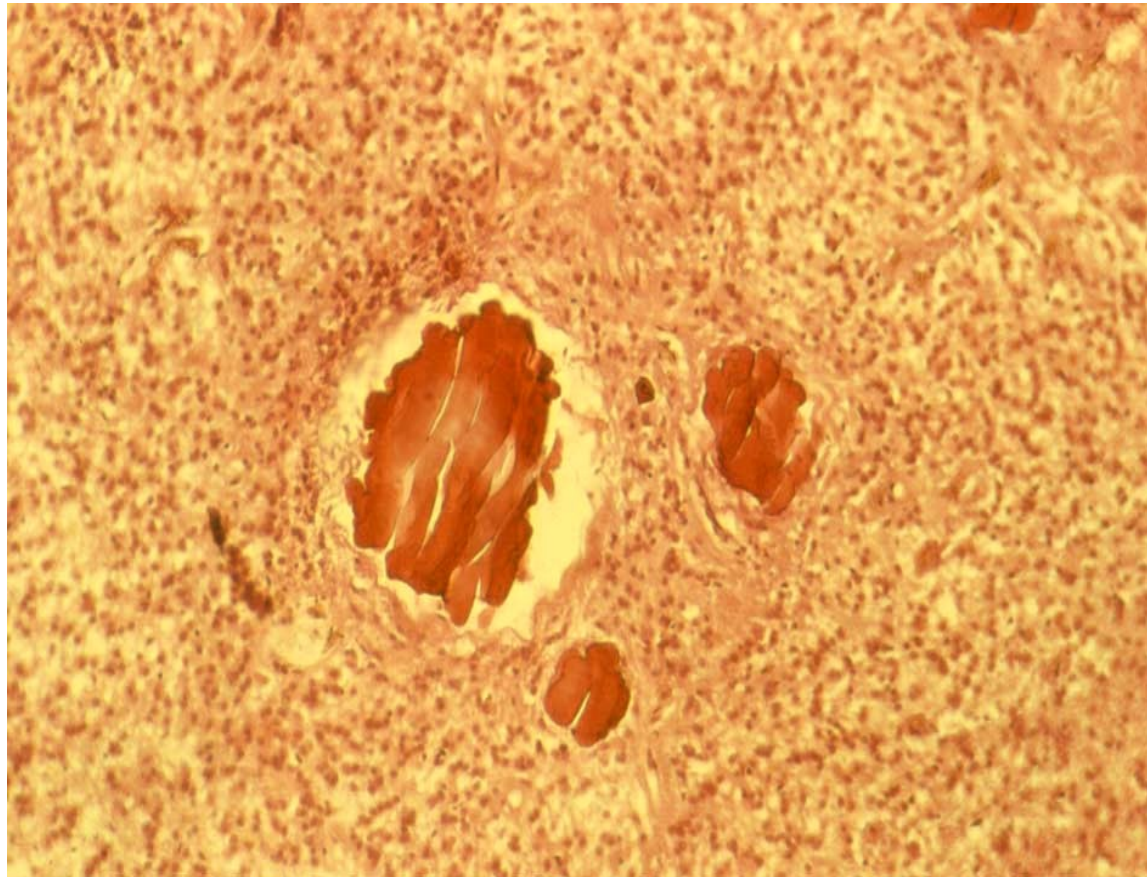

Hypothalamo - hypofyzární regulace

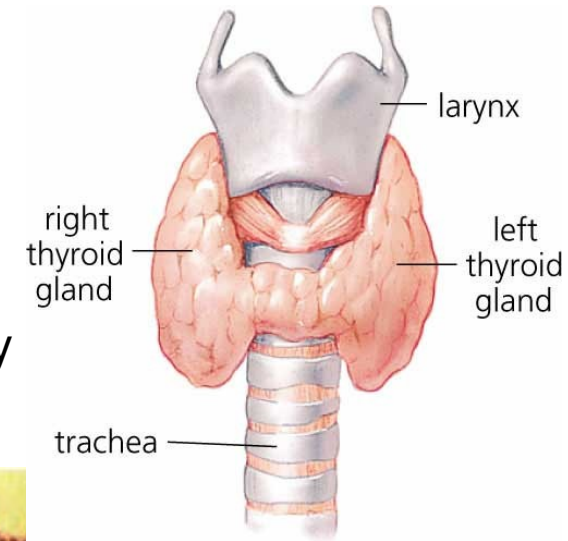
Epifýza (corpus pineale)

- pouzdro
- septa – lalůčky
- pineální buňky: pinealocyty (buňky hlavní), neurogliové buňky (intersticiální)
- vápenaté konkrementy: acervulus cerebri
- hormon melatonin

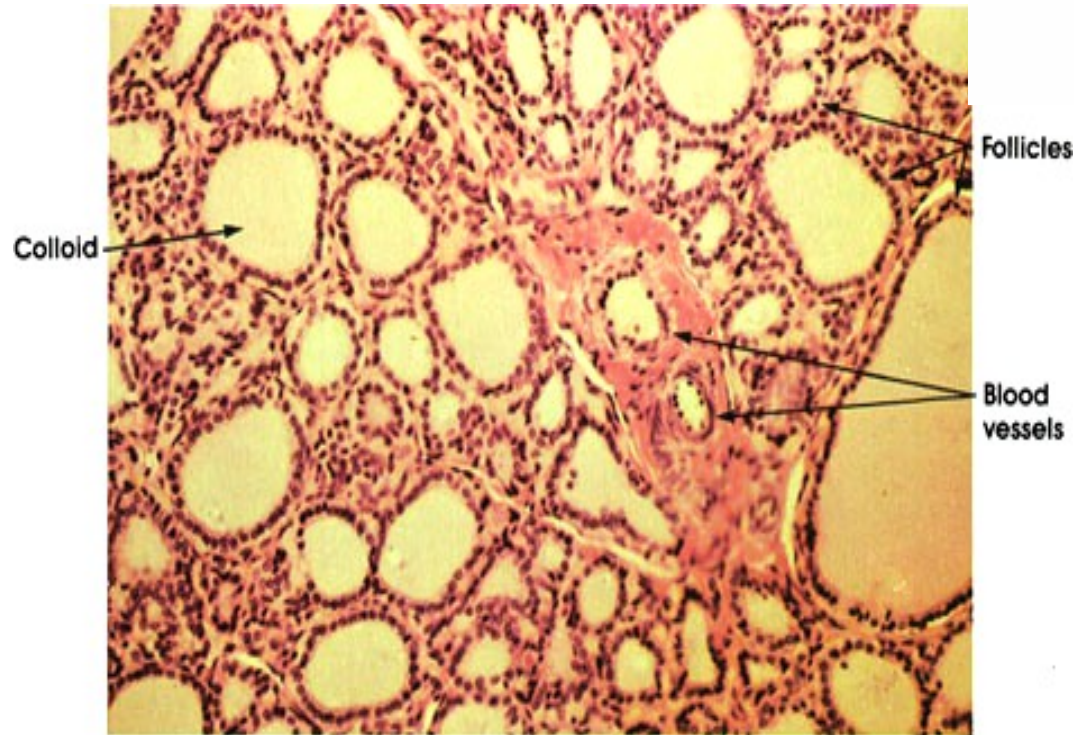

Štítná žláza (gl. thyreoidea)

- pouzdro – septa → lalůčky – folikuly
- **folikuly** štítné žlázy: buňky **folikulární** a **parafolikulární** (kalcitonin) – uvnitř folikulů koloid
- extrémně hustá síť kapilár kolem folikulů
- hormony (trijodtyronin a tetrajodtyronin – thyroxin) vázány v koloidu na thyreoglobulin

Carlyn Iverson

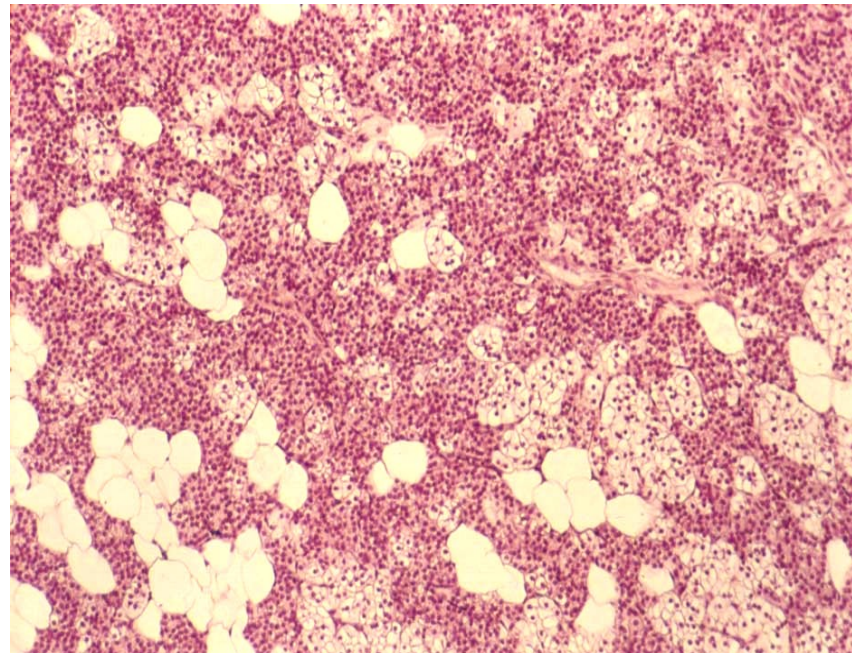
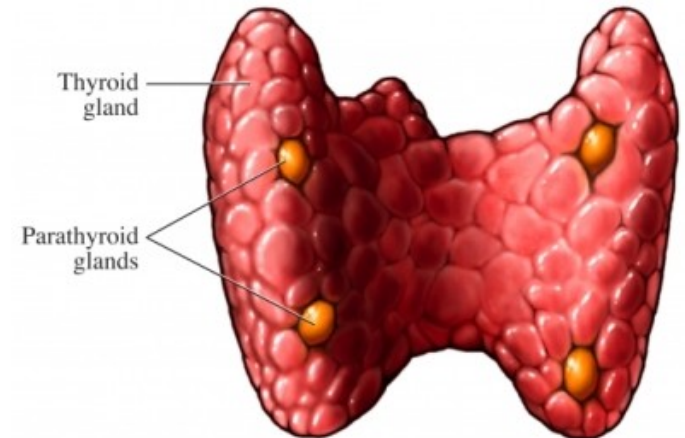

100 μm

Příštítná tělíska

(gll. parathyreoideae)

- pouzdro – tenká septa
- buňky:
  - **hlavní** (světlé a tmavé) - **parathormon**
  - **oxyfilní** (od 10. roku)

Nadlevina (gl. suprarenalis)

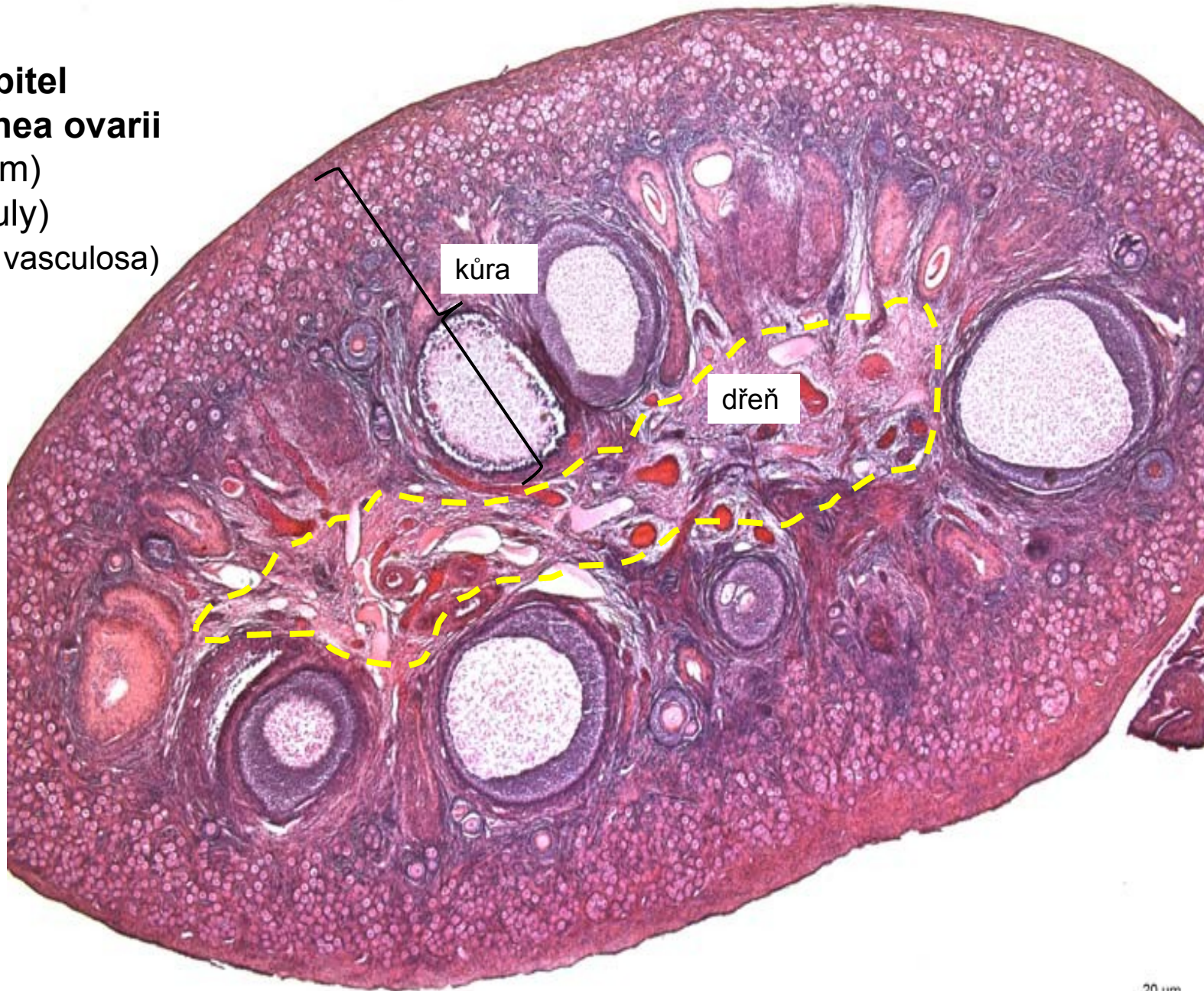
- pouzdro
- **kůra** - produkuje **steroidní hormony**:
zona glomerulosa (mineralokortikoidy),
zona fasciculata (glukokortikoidy),
zona reticularis (pohlavní hormony)
- **dřeň**: buňky chromafinní, produkují **katecholaminy**
- adrenalin a noradrenalin

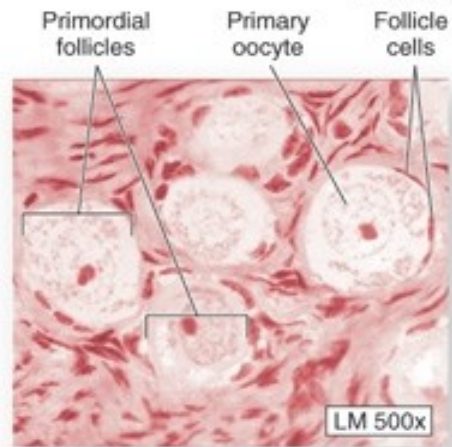
Ovarium (3 x 1,5 x 1 cm)

- na povrchu epitel
- tunica albuginea ovarii (0,05 – 0,08 mm)
- cortex (s folikuly)
- medulla (zona vasculosa)

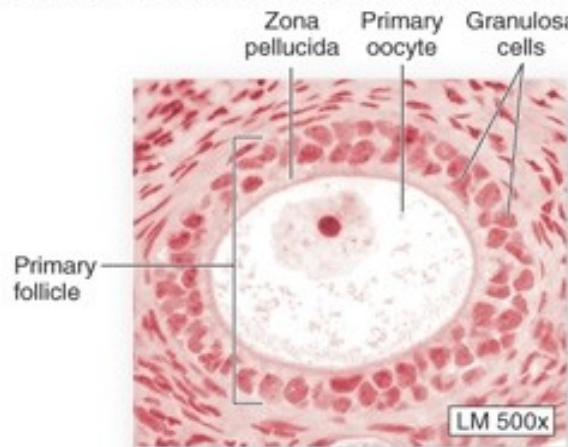
Produkce:
Estrogeny
Progesteron

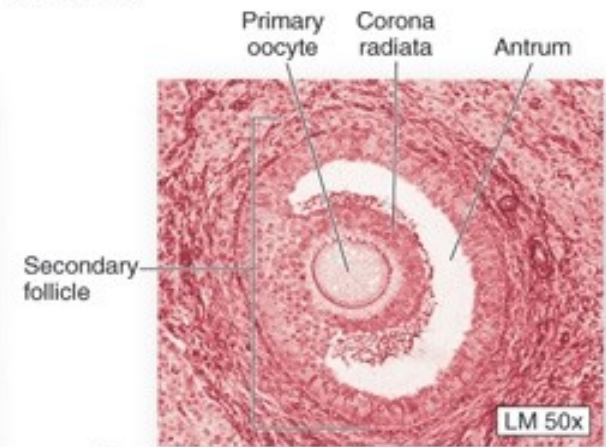

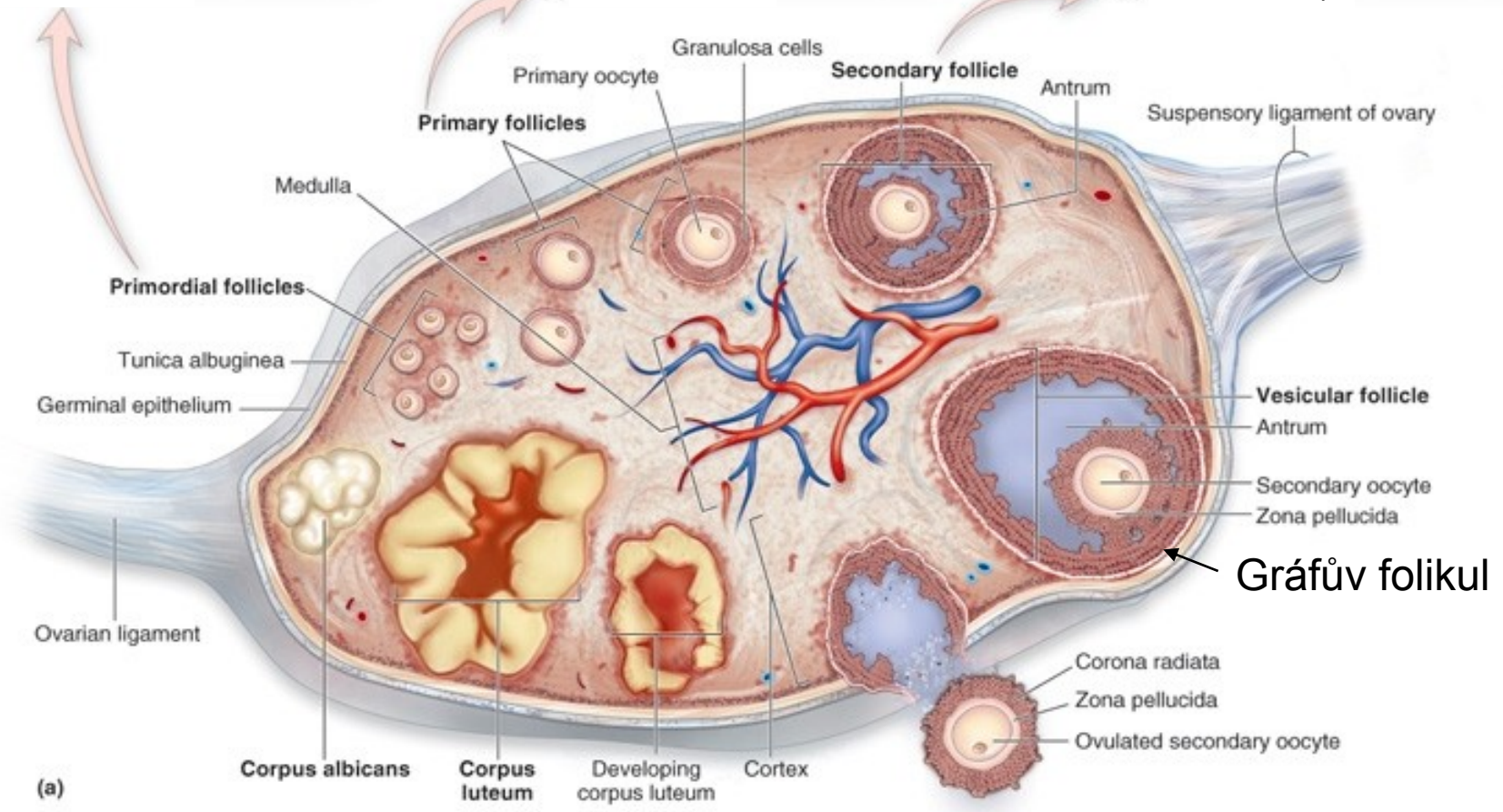
(b) Primordiální folikuly

(c) Primární folikuly

(d) Sekundární folikuly

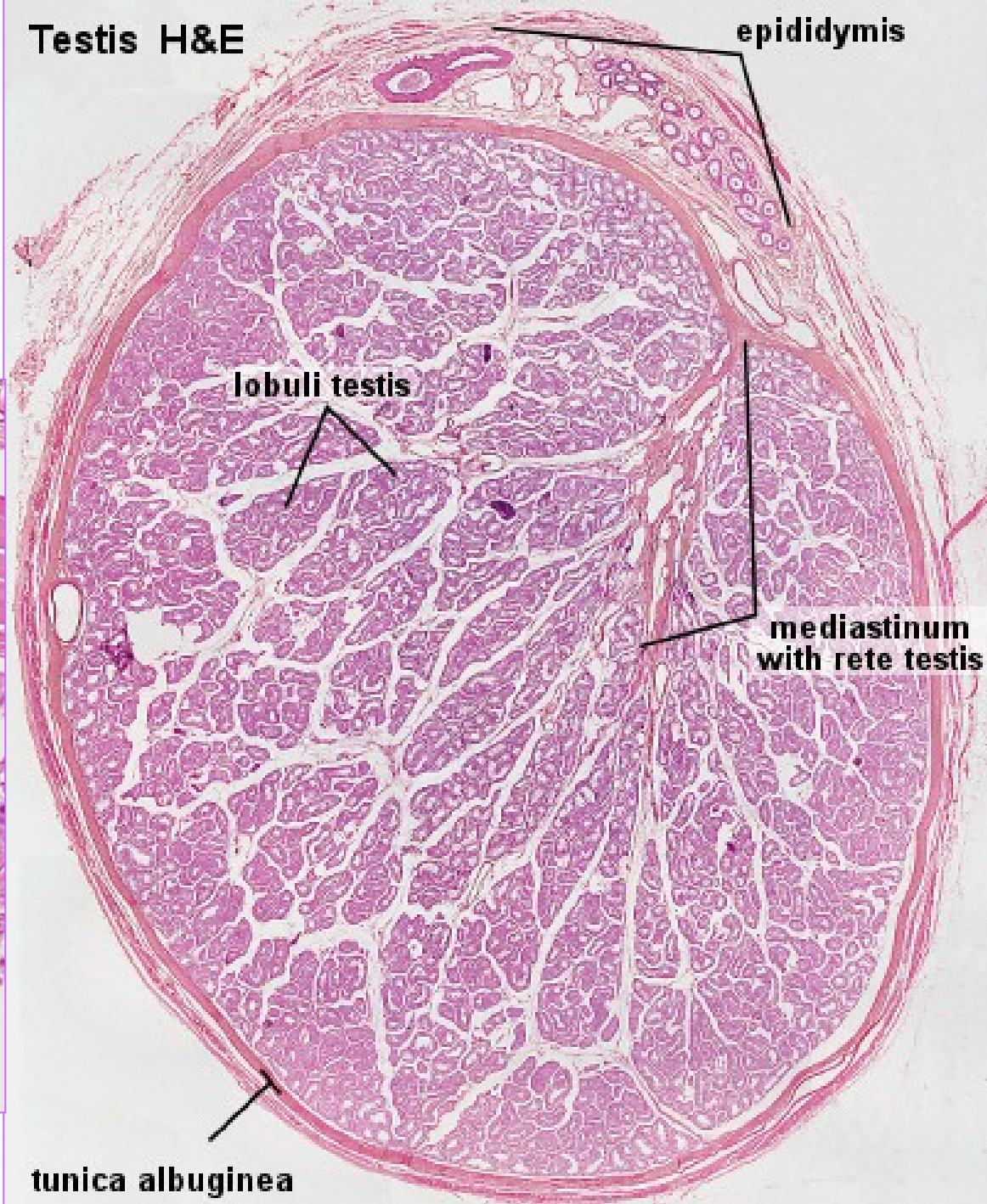
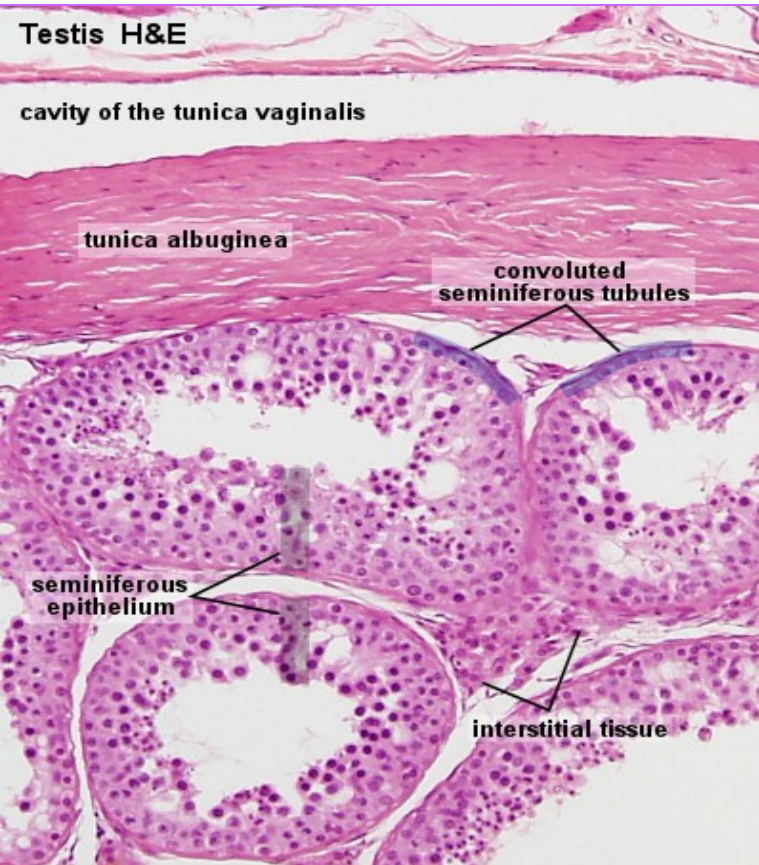

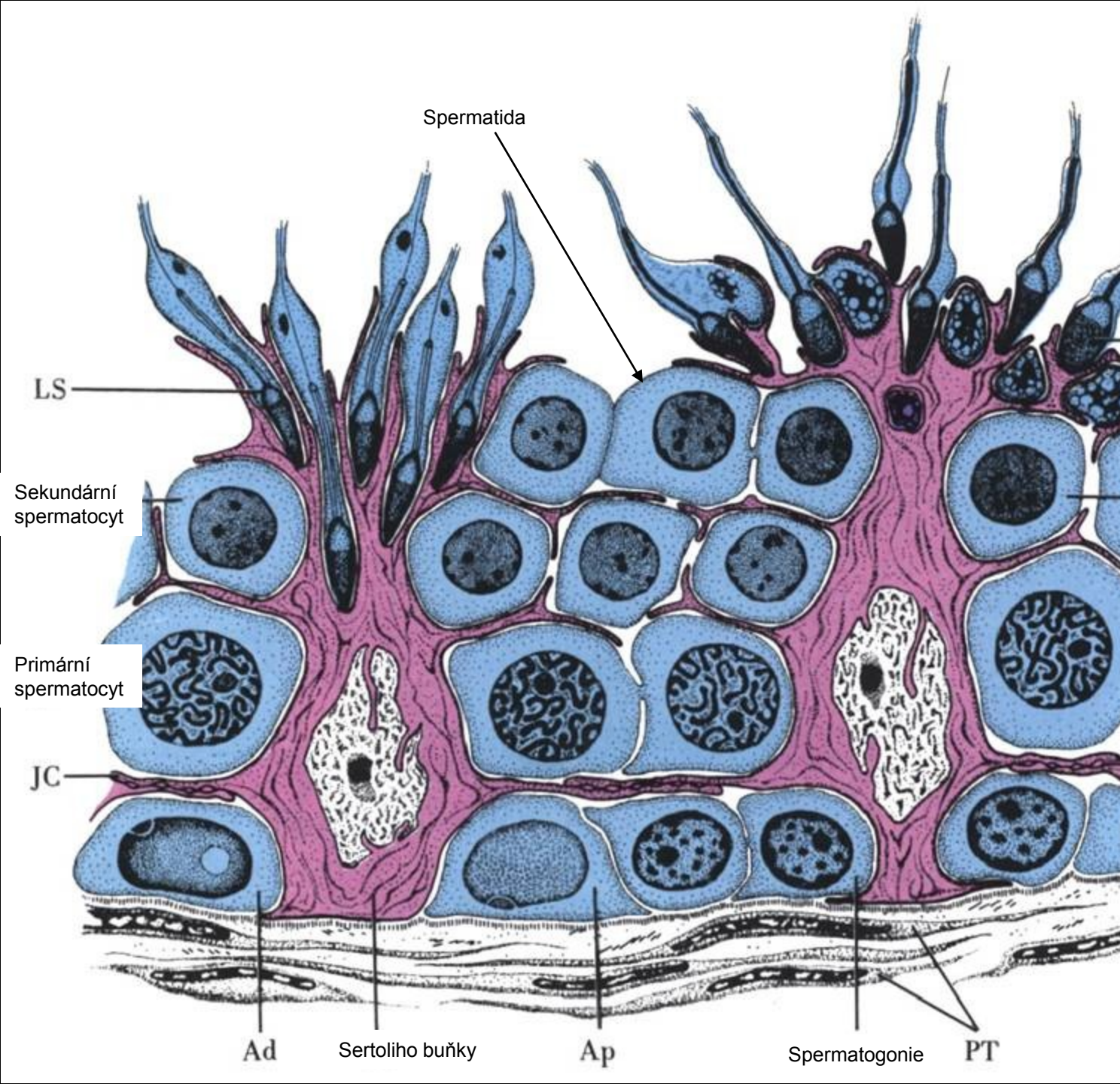
(a)

Testis

Parenchyma:

-*tubuli seminiferi contorti*

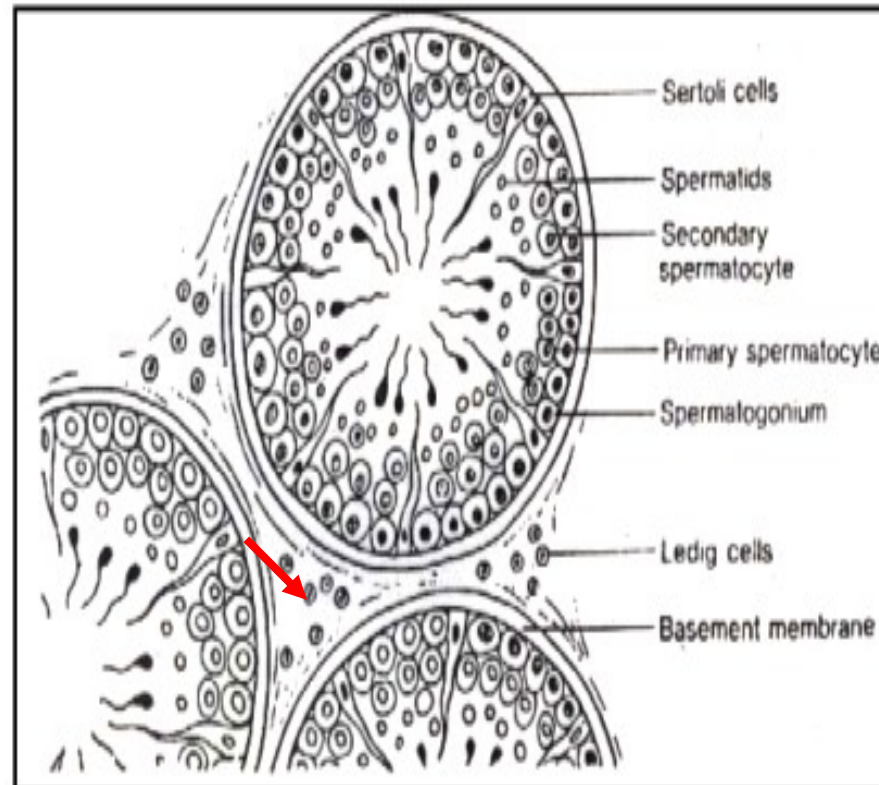

Adluminalní kompartment

Bazální kompartment

Leydigovy buňky (→)

- Morfologie: = steroidogenní bb.
oválné, objemné, acidofilní cytoplazma, tubulární mitochondrie, AER, lipidové kapky
- Funkce: produkce a sekrece testosteronu
- Lokalizace intersticiální vazivo

Po dnešní přednášce byste měli umět odpovědět na otázky:

Jaké makroskopické struktury rozlišujeme na řezu ledvinou?

Jaké složky má nefron a navazující tubulární systém?

Jakou stavbu má ledvinné tělísko?

Z čeho se skládá filtrační bariéra?

Jakou stavbu má proximální a distální tubulus?

Co vše patří k intrarenálním a extrarenálním vývodným cestám?

Jakou stavbu má stěna močovodu a močového měchýře?

Jakou stavbu má sliznice močové trubice u muže a ženy?

Jakou stavbu mají endokrinní orgány obecně?

Jaká hierarchie platí v regulaci endokrinních žláz?

Jakou stavbu má hypofýza, epifýza, štítná žláza, příštítná tělíška, nadledvina, ovarium a testis? Jakou funkci mají hormony těchto žláz?

Co je to hypofyzární portální systém?

Děkuji za pozornost
a přeji hodně úspěchů ve
studiu!

